

अबाह्य *a.* 1 Not exterior, internal; राज्ञः शिवं सावरजस्य भूयादित्याशशसे करणैरबाह्यैः R. 14. 50; -2 (fig.) Familiar or intimately acquainted with, conversant with; गीतनृत्यवाद्यादिष्वबाह्यः Dk. 155. -3 Without an exterior; तदेतद् ब्रह्मापूर्वमनपरमन्तरमबाह्यम् Bri. Up. 2. 5. 19.

अबिन्धनः [आपः एव इन्धनं यस्य] The submarine fire (that feeds on the waters of the ocean); अबिन्धनं वह्निमसौ विभर्ति R. 13. 4.

अविभीवस् *a.* Ved. Fearless; इन्द्रेण सं हि दृक्षसे सज्जमानो अविभ्युषा Rv. 1. 6. 7.

अबीज (-जक) *a.* 1 Impotent, seedless; Ms. 9. 79. -2 Causeless; -जः Victory over the mind; -जा a kind of grape (Mar. बेदाणा) -जम् An unproductive seed; अबीजविकयी Ms. 9. 291.

अबुद्ध *a.* Foolish, unwise; अपवादमात्रमबुद्धानाम् Sān. S. -द्धः The individual soul (जीवात्मा); अथ बुद्धमथाबुद्धमिमं गुणनिधिं शृणु Mb. 12. 308. -द्धम् 1 Inanimate, lifeless matter (जड); बुद्धयमानं महाप्राज्ञमबुद्धपरिवर्जनात् Mb. 12. 305. 31. -2 Ignorance (अज्ञान); एवमप्रतिबुद्धत्वादबुद्धमनुवर्तते Mb. 12. 303. 1. *ind.* Inadvertantly; न बुद्धिपूर्वं नाबुद्धं स्मरामीह कदाचन Rām. 2. 22. 8.

अबुद्धिः *f.* 1 Want of understanding (अविद्या); अबुद्धिरज्ञानकृता प्रबुद्धया कृष्यते मनः Mb. 12. 204. 4. -2 Ignorance, stupidity; मत् foolish, ignorant. *a.* Ignorant, dull-witted, stupid. -Comp. -पूर्वे, -पूर्वक *a.* 1 not preceded by knowledge or consciousness; not wanton or intentional. -2 beginning with non-intelligence. (-र्वम् -र्वकम्) *adv.* unconsciously, ignorantly.

अबुध् -बुध *a.* Foolish, stupid; (पुत्रस्नेहशुचातुरौ) पितरावन्तप्येतां पुत्रयोरबुधौ बलम् Bhāg. 10. 44. 17. *m.* A fool. *f.* (अधुत्) Ignorance, want of intellect.

अबुध्य *a.* Ved. Not to be perceived or awakened.

अबोध *a.* 1 Ignorant, foolish, stupid. -2 Perplexed, puzzled. -धः 1 Ignorance, stupidity, want of understanding; धोपहताश्चान्ये Bh. 3. 2; निसर्गदुर्बोधमबोधविकृवाः क भूपतीनां चरितं क जन्तवः Ki. 1. 6. -2 Not knowing or benign aware of. जलदकालमबोधकृतं दिशामप रथाप रथावयवायुधः Śi. 6. 41 -Comp. -गम्य *a.* incomprehensible, inconceivable.

अबोध्य, अबोधनीय *a.* 1 Unintelligible. -2 Not to be awakened.

अबुध्न *a.* Having no bottom or root, bottomless. अबुध्ने राजा वरुणो वनस्य ऊर्ध्वं स्तूपं ददते पूतदक्षः Rv. 1. 24. 7. -ध्नम् Ved. The air or intermediate region; अभिगन्धर्वमतृणदबुध्नेषु रजःसु आ Rv. 8. 77. 5.

अब्ज *a.* [अप्सु जायते, जन्-ड] Born in or produced from water Ms. 5. 112. अब्जेषु चैव रत्नेषु 8. 100 -ब्जः 1 The conch; गाण्डीवं व्याक्षिपत्यार्थः कृष्णोऽयम् अब्जमवादयत् Mb. 7. 129. 38. (*n.* also). -2 The moon. -3 Camphor. -4 N. of a tree, Barringtonia Acutangula (नितुल). -5 Dhan-

vantari, physician of the gods, said to be produced at the churning of the ocean along with other jewels. cf. अब्जस्तु नितुले शब्दखे पद्मे धन्वन्तरावपि । वैद्येन्दोरपि ... Nm. -ब्जम् 1 A lotus. -2 One thousand millions. -Comp. -कर्णिका the seed vessel of a lotus. -जः, -भवः, -भूः, -योनिः epithets of Brahmā, (being supposed to have sprung from the lotus which arose from the navel of Viṣṇu) -कान्तः a class of ten-storeyed buildings. Māna. 28. 18. -दृश, -नयन, -नेत्र, -लोचन &c. *a.* lotuseyed, having large beautiful eyes. -बान्धवः 'a friend of lotuses,' the sun. -भोगः 1 the root of a lotus. -2. a cowrie (वराटक) as large as a conch. -वाहनः 'carrying the moon on his forehead,' epithet of Śiva. (-ना) 'having the lotus for her seat,' N. of Lakṣmī. -स्थितः N. of Brahmā. -हस्तः the sun (represented as holding a lotus in one hand).

अब्जा *m.* (ब्जाः) Ved. Born in water (P. III. 2. 67; VI. 4. 21.) अब्जा गोजा ऋतजा आदिजा ऋतम् Rv. 4. 40. 5. *f.* A pearl-oyster.

अब्जिनी 1 A lotus plant. -2 A collection of lotuses. -3 A place full of lotuses. -Comp. -पतिः the sun.

अब्जस् *n.* Ved. Shape, beauty.

अब्जित् *a.* Conquering waters.

अब्द *a.* [अपो ददाति, दा-क; said in Uṇ 4. 98 to be from अब; अवतीत्यब्दः] Giving water. -ब्दः 1 A cloud. -2 A year (in this sense *n.* also) व्योत्रोऽब्दं भूतशाबल्यं भुवः पङ्कमपां मलम् Bhāg. 10. 24. 34. अब्दमेकं चरेद्धक्तः Mb. 13. 17. 74. -3 N. of a grass (मुस्ता). -4 N. of a mountain. cf... अब्दो मेघे च दर्पणे । प्रभवादौ पर्वते च ... Nm. -Comp. -अर्धम् half a year. -तन्त्रम् Name of an astronomical work. -वाहनः N. of Śiva. -शतम् a century. -सारः a kind of camphor.

अब्दया *adv.* Ved. With a desire to give water.

अब्धिः Ved. A cloud; °भृत् possessed of clouds; giving water, as a cloud.

अब्दुर्गः A fortress in water, one surrounded by a moat or lake. (Mar. जंजिरा.)

अब्देवताक, -दैवत *a.* Having the waters for divinities, praising the waters; सूक्तं वा ऽब्दैवतं जपेत् Ms. 11. 133.

अब्धिः [आपः धीयन्ते अत्र, धा-कि] 1 The ocean, receptacle of water; (fig. also) दुःखं, कार्यं, ज्ञानं &c.; store or reservoir of anything. -2 A pond, lake. -3 (In Math.) A symbolical expression for the number 7; sometimes for 4. -Comp. -अग्निः the submarine fire. -कफः, -फेनः 1 froth, foam. -2 the cuttle-fish bone, being regarded as the froth of the ocean. -ज *a.* born in the ocean. (-जः) 1 the moon. -2 The conch. -जम् Salt. (-जौ) (dual) N. of the Āsvins. (-जा) 1 spirituous liquor (produced from